

Dr. Juhász László

Egyes vitás jogalkalmazási kérdések a felszámolási eljárásban

1.) A hitelezői igények bejelentésére nyitva álló 180 napos határidő jogi jellege

Amikor a hitelező az igényét érvényesíti a kötelezettel szemben, az igény érvényesítésére rendelkezésre álló határidőt a gyakorlat **anyagi jogi** határidőnek tekinti.

Ebből az következne, hogy a felszámolási eljárásban mind a 40 napos, mind a 180 napos (korábban egy éves) határidő anyagi jogi határidő.

Ennek az elvnek az elfogadása esetén mindkét határidőre a Ptk-é szabályai vonatkoznak az alábbiak szerint:

. A Ptk-é. a határidők számításáról a következők szerint rendelkezik:

3. § (1) A napokban megállapított határidőbe a kezdő napot nem kell beszámítani.

(2) A hetekben, hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, amely elnevezésénél vagy számánál fogva megfelel a kezdő napnak; ha ilyen nap a hónap utolsó napján nincs, a határidő a hónap utolsó napján jár le.

(3) Ha a **határidő utolsó napja munkaszüneti nap, a határidő a következő munkanapon jár le.**

4. § (1) Ha a felek a határidőt meghosszabbítják, az új határidőt kétség esetén az eredeti határidő elteltét követő naptól kell számítani.

(2) A határozott naphoz kötött jogszerezés a nap kezdetén következik be.

(3) A határidő elmulasztásának vagy a késedelemnek a jogkövetkezményei csak a határidő utolsó napjának elteltével állnak be.

A bírói gyakorlat azonban a 40 napos bejelentési határidőt ezzel szemben **eljárás határidőként** értelmezi és ez számtalan bírói döntésben megjelent. (BH. 1993/386.)

Ugyanaz a határidő nem lehet egyszerre anyagi és eljárási határidő. (BH. 1982/6/250.)

Mind a 40 napos, mind a 180 napos határidő ugyanazon igény érvényesítésére vonatkozik, ezért a már kialakult bírói gyakorlatot is figyelembe véve nem lehet az első határidőt eljárási, a második – jogvesztő határidőt – anyagi jogi határidőként értelmezni. Emiatt a 180 napos határidőre is a Pp. rendelkezései kell alkalmazni. A Pp. szabályai a következők:

A Pp. 103. § szerint:

(1) A határidőket napok, hónapok vagy évek szerint kell számítani.

(2) A napokban megállapított határidőbe a kezdőnap nem számít bele. Kezdőnap az a nap, amelyre a határidő megkezdésére okot adó cselekmény vagy egyéb körülmény (pl. kézbesítés, kihirdetés) esik.

(3) A hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, amely számánál fogva a kezdőnapnak megfelel, ha pedig ez a nap a lejárati hónapjában hiányzik, a hó utolsó napján.

(4) Ha a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esik, a határidő csak az azt követő legközelebbi munkanapon jár le.

(5) A határidő az utolsó nap végével jár le, a bírósághoz intézett beadvány előterjesztésére és a bíróság előtt teljesítendő cselekményre megállapított határidő azonban már a hivatali idő végével lejár.

A Pp. 105. § (4) bekezdés értelmében a perbeli határidő elmulasztásnak következményeit nem lehet alkalmazni, ha a bírósághoz érkezett beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták.

A fentiek alapján álláspontom szerint a 180. napon postára adott igénybejelentést határidőben érkezettnek kell tekinteni. A határidő jogvesztő jellege kizárja az igazolási kérelem benyújtását, ezért ilyen módon a határidő nem hosszabbítható meg.

2.) A vagyont terhelő zálogjoggal kapcsolatos kérdés

Mire terjed ki a vagyont terhelő zálogjog akkor, ha a felszámolást megelőzően nem lett átalakítva egyedi zálogjoggá. Kiterjed-e pl. bankszámlapénzre, házi pénztárra,

továbbá a felszámolás alatt behajtott követelésre. A 49/D. § (1) bekezdése tartalmazza azt, hogy a zálogjoggal terhelt követelés értékesítése és behajtása esetén is érvényesül az előnyös kielégítés, de a második bekezdésben a vagyont terhelő zálog vonatkozásában ez nincs a tv-ben. Vonatkozik-e az előnyös kielégítés olyan kártérítési, vagy szerződés megtámadásból származó követelésre, amelyet a felszámoló érvényesít a felszámolás során. (Tehát a felszámolás alatt keletkezik a követelés.) Vonatkozik-e az előnyös kielégítés a felszámolás alatt keletkezett bérleti díj követelésekre, továbbá a felszámolás alatti továbbműködésből származó bevételekre?

A vagyont terhelő zálogjogot azért nevezik lebegő zálogjognak, mert nem egyedi vagyontárgyakkal kapcsolódik, hanem a vagyon egészén áll fenn. Amikor kikerül a zálogkötelezett vagyonából a vagyontárgy, akkor megszűnik a zálogjog, s amikor új vagyonelem kerül a vagyonba, arra automatikusan kiterjed.

A zálogtárgy a Ptk. 266.§ alkalmazásában nem egyedileg meghatározott dolog, követelés vagy jog, hanem a vagyon egésze (a vállalkozás) vagy annak önálló gazdasági egységként működő része. A meghatározás mindkét eleme vitatott a jogirodalomban.

A vagyont a különböző jogszabályok eltérően értelmezik. Egyes jogszabályok szerint az aktív vagyontárgyak összessége jelenti a vagyont (lásd például a Cstv. szóhasználatát), más jogszabályok azonban a jogok és kötelezettségek összességéként utalnak a vagyonra (lásd például a Gt. szóhasználatát). A többségi álláspont szerint a vagyon e szakasz szóhasználatában kizárólag az aktívumokra utal.

A kérdés az, hogy a felszámolás elrendelése ezen a helyzeten változtat-e? Véleményem szerint nem. Ennek az az egyik következménye, hogy a vagyont terhelő zálogjog terjedelme nem rögzül a felszámolás kezdő időpontjában meglévő vagyontárgyakra. Amennyiben egy termelő üzem felszámolás alá kerül, és a termelő tevékenységét folytatja, az eladott terméken az eladás pillanatában megszűnik a zálogjog, a vásárolt alapanyagokra, félkész termékekre pedig ki fog terjedni.

A további kérdés az, hogy az a hitelező, aki vagyont terhelő zálogjoggal rendelkezik, követelheti-e, hogy az eladott termék vételárának 50 %-át fizessék ki a részére.

Sem publikáció, sem magasabb szintű eseti döntést nem ismerek, ezért a kollegák véleményét figyelembe véve próbálok választ adni.

Azt kizárhatjuk, hogy a teljes árbevétel 50 %-át megkapja a hitelező, mert akkor gyakorlatilag meghiúsul a termelés és a hitelezők nem látják annak hasznát, hogy engedélyezték a termelés folytatását. (Zámbó Tamás ezzel ellentétes véleménye szerint nem lehet ellenőrizni, hogy a felszámoló valóban a további termelési tevékenységhez használja fel a bevételt, vagy egyéb felszámolási költségeket fedez belőle, ezért nem tartja kizártnak a bevétel 50 %-nak a hitelező javára való kifizetését.)

Csóke Andrea véleménye szerint meg kell különböztetni azt az esetet, amikor a felszámoló a termelés folyamatában, mint az adós törvényes képviselője értékesít attól a helyzettől, amikor felszámolóként a Cstv. szabályai szerint történik az értékesítés. A magam részéről ezt a megoldást a lebegő zálogjog természetével leginkább megegyezőnek tartom és el tudom fogadni. Amennyiben tehát az értékesítésre a 49/A-B § alapján kerül sor, a hitelezőt megilleti a vételár 50 %-a, ha viszont a termelés folyamatában történik az értékesítés, úgy a hitelező nem tarthat igényt erre.

Amennyiben a felszámoló követelést hajt be, kérdés, hogy milyen szabályt kell alkalmazni.

A Ptk. 266. § (1) szerint a jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági

társaság vagyonának egészén vagy annak önálló gazdasági egységként működtethető részén (vagyon) az ezt alkotó **dolgok, jogok és követelések (vagyontárgy)** meghatározása nélkül - a zálogszerződés közjegyzői okiratba foglalásával és a zálogjognak a zálogjogi nyilvántartásba való bejegyzésével - vagyont terhelő zálogjog alapítható. Ez a zálogjog a zálogszerződés megkötése után a kötelezett vagyonába kerülő vagyontárgyra is kiterjed, attól az időponttól kezdve, hogy azon a kötelezett rendelkezési jogot szerez, megszűnik azonban, ha a vagyontárgy a kötelezett vagyonából kikerül.

A fenti jogszabályi rendelkezésből következik, hogy a vagyontárgy fogalmába a dolgokon kívül a jogok és követelések is beletartoznak, ezért amikor a felszámoló követelést hajt be, jogot érvényesít az ugyanolyan hatású, mintha egy dolgot értékesítene. Ezért a behajtott követelés, legyen annak jogcíme bármi – megalapozza a hitelező jogát a bevétel 50 %-nak kifizetésére.

Csőke Andrea álláspontja szerint a bérleti díj, illetve kártérítésként befolyt összeg nem alapozza meg a hitelező igényét a kifizetésre, szerintem viszont igen.

A házipénztárban lévő készpénz, bankszámlán lévő összeg nem alapozza meg a hitelező követelését, tehát a felszámolás kezdő időpontjában a házipénztárban, illetve bankszámlán lévő összeg felére a zálogjogosult nem tarthat igényt. (Ez ugyanis nem jog, nem követelés, bár kétségtelenül az aktív vagyon része.)

3.) Ha a felszámolást végrehajtási eljárás előzte meg, amelynek során az adós tulajdonát képező ingatlant a végrehajtó eladta, de a pénzt a jelzálogjoggal rendelkező hitelezőnek még nem fizette ki, akkor a jelzálogjoggal rendelkező hitelezőnek az igényét hova kell besorolni. Alkalmazható-e az ingatlanból a végrehajtás során befolyt, majd utóbb a felszámolás miatt a felszámolóhoz került pénzüsszegre a Cstv 49/D. § (1) bekezdése? Avagy a pénzüsszeget a Cstv. 57. § szerint kell majd felosztani, és a korábban zálogjoggal rendelkező hitelező igényét nem lehet zálogjogos igényként kezelni.

A válasz a Cstv. szabályai alapján egyértelmű, aa felszámolóhoz ilyen módon került készpénzre alkalmazni kell a 49/D.§ (1) bek. rendelkezéseit.

4.) Az adóhatóság bejelentheti-e a tevékenységet záró ellenőrzés során megállapított adóhiányt mint követelést akkor, ha már a 180 napos határidő eltelt a felszámolás kezdő napjától? Számít-e ezzel kapcsolatban, hogy az adóhatóság megkezdte-e 180 napon belül az ellenőrzést. Számít-e, hogy van-e bármilyen összegű hitelezői igénye bejelentve az adóhatóságnak? Miként kell kezelnie a felszámolónak az adóhatóság „jogfenntartó nyilatkozatát”, tehát azt a nyilatkozatot, hogy jelenleg nincs hitelezői igénye, de az ellenőrzést követően, ha az megállapítást tartalmaz, azt be kívánja jelenteni.

Válasz: EBH 2005/1230

Ha az adóhatóság az általa a felszámolási eljárás alatt kötelezően elvégzendő adóellenőrzés eredményeként határozatával adót állapít meg, az a határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül válik esedékessé. Az ettől az időponttól számított 40 napon belül bejelentett adókövetelést határidőben érkezettnek kell minősíteni [1993. évi LXXXI. törvénnyel és az 1997. évi XXVII. törvénnyel módosított 1991. évi IL. törvény 28. § (2) bek.; f) pont, 37. § (2) bek.; 1991. évi XCI. törvény 27. § (1) bek.].

5.) Az irathiany miatti egyszerűsített felszámolásnál a felszámolónak a képviselő

marasztalásának indítványozása körében mi a feladata? A marasztalás összegét az adós vagyonának részeként kell-e kezelni, mérlegben mint követelést kell-e szerepeltetni, vagyonfelosztási javaslatot kell-e készíteni erre vonatkozóan? Milyen eljárási költségekre vonatkozik a marasztalás (csak az illeték, közzétételi díj, vagy ide tartozik a felszámoló díja, esetleg a díjfedezeti számlából igénylésre kerülő összeg, vagy a hitelezők által befizetett regisztrációs díj is)? Kell-e marasztalást kérni, ha kényszervégelszámolás fordult át felszámolásba, és a végelszámolás során sem adta át a képviselő az iratokat, így a felszámolás is irathiánnyal zárult.

A hatályos törvény indokolása azt tartalmazza, hogy az egyszerűsített felszámolási eljárás költségeit, mint az adós vagyonának részét képező követelést osztja fel a bíróság a hitelezők között. Az indokolás és a törvény szövege azonban nincs összhangban, szerintem a törvény szövege az irányadó. Nem követelésként kell kezelni, a bíróságnak marasztaló rendelkezést kell hoznia, ezt kell a felszámolónak kezdeményezni.

A különböző fórumokon az a vélemény alakult ki, hogy csak az illeték és közzétételi díj, a felszámolás kezdeményezésével kapcsolatos ügyvédi díj a marasztalás tárgya. A felszámoló díja már nem tartozik ide, bár ez egy vitatható kérdés. Ezért az illeték tekintetében az állam javára, az egyéb – az eljárást kezdeményező hitelezőnél felmerült költségek tekintetében – az ő javára kérhető a marasztalás.

Amennyiben ezekre volt fedezet, csak az egyéb felszámolási költségekre nem, akkor jobb híján a vezetőt az eljárási költségekkel megegyező összeg megfizetésére kell kötelezni azon hitelezők javára, akik nem jutottak hozzá a követelésükhöz. Ebben a körben akár a felszámoló díja is szóba jöhet.

A szabályozás annyira rossz, hogy normális álláspont aligha alakulhat ki.

A kényszervégelszámolásból átfordult felszámolás esetén is alkalmazni kell szerintem ezeket az előírásokat.